

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: 022 24-36-41

Nr. 06/4086 din „21” 10 2015
La nr.06/1-5334 din 02 octombrie 2015

Ministerul Economiei

Prin prezenta, Vă remitem atașat Rapoartele de expertiză anticorupție asupra nivelului coruptibilității proiectului de lege cu privire la gazele naturale și a proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.451/2001; Legea nr.160/2011, Cod Contravențional).

Total anexă:

- raport de expertiză anticorupție – 10 (zece) file;
- anexa la raportul de expertiză anticorupție – 10 (zece) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

MINISTERUL ECONOMIEI AL REPUBLICII MOLDOVA			
Nr. de intrare	<u>11660</u>		
Indexul			
" <u>21</u> "	<u>10</u>	<u>2015</u>	<u>1376</u>

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE asupra nivelului coruptibilității proiectului de lege cu privire la gazele naturale

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Economiei, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Potrivit autorului, finalitatea scontată prin prezentul proiect este armonizarea aquis-ului comunitar și transpunerea principiilor și regulilor stabilite în Pachetul energetic III, fapt care va contribui la instituirea în perspectivă a unei piețe de gaze naturale concurențiale în cadrul căreia consumatorii finali vor beneficia de dreptul de a alege furnizorul de gaze naturale, la prețuri negociate, în condiții de calitate și de eficiență și cu respectarea principiului securității în aprovizionarea cu gaze naturale.

d. Suficiența argumentării. Autorul menționează în conținutul notei de argumentare a proiectului argumente elocvente ce justifică temeiul legal și condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui și referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză. Astfel, considerăm că sunt întrunite exigențele stabilite de prevederile art.20 lit.a)-c) al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Analiza impactului de reglementare a proiectului

Proiectul a fost supus analizei impactului de reglementare, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr. 235/20.07.2006.

1.4 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în lipsa justificării interesului public. Totodată, considerăm necesară revizuirea proiectului prin prisma recomandărilor relevate în conținutul Capitolului II al prezentului raport de expertiză anticorupție, întru excluderea eventualelor riscuri de corupție aferente proceselor reglementate.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat se regăsește pe pagina oficială a autorității, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasînd proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Art.30 alin.(1) lit.d) al proiectului: „fără a aduce atingere funcțiilor Consiliului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite în articolul 33 din prezenta Lege, întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală pune la dispoziția operatorului de transport independent, în timp util, resurse financiare necesare pentru dezvoltarea de noi rețele de transport al gazelor naturale sau pentru modernizarea rețelelor de transport al gazelor naturale existente, în baza unei cereri corespunzătoare din partea operatorului de transport independent”.

Cuvintele „în timp util” atribuie normei per general un caracter incert, astfel implementarea ulterioară a normei va fi condiționată de interpretarea subiectivă a acesteia de către subiecții destinatari. Circumstanța în speță va submina eficiența procesului de dezvoltarea de noi rețele de transport al gazelor naturale și modernizarea rețelelor de transport al gazelor naturale existente, or există riscul tergiversării/nefinanțării la timp a operatorului de transport independent de către întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

Recomandarea: Se recomandă autorului revizuirea cuvintelor „în timp util” în conținutul normei precitate.

Art.42 alin.(6) al proiectului: „Planul de dezvoltare aprobat de Agenție se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina electronică a Agenției. [...] Odată la doi ani sau în funcție de necesitate, la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

Sintagma „în funcție de necesitate” este ambiguă și provoacă neclarități la capitolul delimitării circumstanțelor în care autoritatea poate solicita din oficiu examinarea oportunității modificării planului. În condițiile date, desfășurarea procesului de dezvoltare aprobat, poate fi afectată de multiple riscuri, manifestate inclusiv prin intervenția arbitrară, subiectivă și frecventă a autorității în activitatea operatorului sistemului de transport.

Recomandarea: Se recomandă autorului evidențierea circumstanțelor de reper/criterii/cazuri la întrunirea cărora autoritatea poate solicita din oficiu examinarea oportunității modificării planului.

Art.42 alin.(7) lit.c) al proiectului: „să oblige operatorul sistemului de transport să finanțeze investițiile necesare, inclusiv prin majorarea de capital și să permită unor investitori independenți să participe la majorarea capitalului”.

Redacția propusă nu reflectă adecvat prerogativa autorității, or Agenția are drept scop garantarea executării de către operator a planului de dezvoltare, și nu monitorizarea „investițiilor necesare” indispensabile operatorului. Redacția propusă nu reflectă adecvat prerogativa autorității, or Agenția are drept scop garantarea executării de către operator a planului de dezvoltare, și nu monitorizarea „investițiilor necesare” indispensabile operatorului. Astfel, implementarea normei în redacția propusă, riscă să fie afectate de interpretarea extincțivă abuzivă a normei de către reprezentanții autorității vizate.

Recomandarea: Se recomandă autorului substituirea cuvântului „necesare” cu cuvintele „prevăzute de planul de dezvoltare”.

Art.55 alin.(3) al proiectului: „Prevederile prezentei Legi nu împiedică încheierea de contracte întreruptibile, pe termen scurt și a contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung cu condiția ca acestea să corespundă principiilor și regulilor stabilite în actele normative care reglementează concurența”.

Norma propusă operează cu un termen nereglementat de prevederile Capitolului I al proiectului („contracte întreruptibile”). În contextul dat, accentuăm faptul că lipsa unor prevederi generale vis-a-vis de categoria dată, ce ar permite definirea, delimitarea și determinarea caracterelor juridice specifice a acestuia, poate determina ambiguități și incertitudine la etapa implementării normelor în speță.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea noțiunii în speță în conținutul dispozițiilor generale sau excluderea referinței în cauză din prevederile art.55 alin.(3) al proiectului.

2. Conflicte ale normelor de drept

Art. 4 alin.(1) lit.c), e) al proiectului: „Pentru funcționarea și dezvoltarea durabilă a

sectorului de gaze naturale, Guvernul: [...] c) aprobă strategia și programele de dezvoltare a sistemului de gaze naturale, inclusiv a interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale altor țări, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;

e) determină politica de explorare și de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale Republicii Moldova și atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosință a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale;"

Strategiile sunt documente de politici ce abordează problemele existente într-un domeniu, definesc instrumentele de soluționare a acestora și impactul așteptat asupra statului și societății. Acestea reprezintă un document într-o anumită politică care cuprinde direcția orientativă de activități pentru un termen mediu (4-7 ani) sau lung (8-15 ani), avînd drept scop identificarea modalității și mecanismului de realizare a obiectivelor în problemele abordate. În acest context, ținînd cont de importanța majoră a acestora, cît și în contextul prevederilor art.13/1 al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001 („Concepțiile și strategiile pe direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului se elaborează de Guvern și se transmit Parlamentului spre aprobare”), sesizăm incompatibilitatea normei propuse cu prevederile cadrului normativ în vigoare. Circumstanța în speță constituie un impediment în aplicarea corectă a prevederilor legislative și creează premise pentru aplicarea normei "convenabile" într-o situație concretă, pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei aplicabile.

În aceeași ordine de idei, cu referire la prevederile lit.e) a normei, menționăm faptul că în conformitate cu prevederile art.9 lit.a) al Codului Subsolului Codul subsolului nr.3-XVI din 02 februarie 2009, de competența Guvernului în domeniul folosirii și protecției subsolului ține asigurarea realizării politicii statului în domeniul folosirii și protecției subsolului, și nu determinarea conceptuală a acesteia (conform redacției propuse de către autor).

Recomandarea: Se recomandă autorului ajustarea conținutului art.4 alin.(1) lit.c), al proiectului la prevederile art.13/1 al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001 precitate, cît și substituirea cuvîntului „determinarea” cu cuvîntul „realizarea” la art.4 alin.(1) lit.e) în contextul prevederilor Codului Subsolului prenotate. Totodată, urmează a fi reglementată prerogativa Parlamentului de adoptarea a documentelor de politici în speță (strategia, inclusiv a interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale altor țări, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei; politica de explorare și de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale Republicii Moldova și atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosință a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale).

Art.16 alin.(4) lit.c), d) f) al proiectului: „Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței. (4) Drept temei pentru suspendarea licenței servesc: c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate; d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii; f) situația prevăzută în articolul 37, alineat (8) din prezenta lege”.

Norma precitată, stabilește 3 temeiuri ce servesc pentru suspendarea licenței suplimentar prevederilor corespondente a Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr.451-XV din 30 iulie 2001 care determină cadrul juridic, organizatoric și economic de reglementare prin licențiere a activității de întreprinzător, stabilește genurile de activitate supuse reglementării prin licențiere și este orientată spre asigurarea respectării condițiilor, stabilite prin lege pentru desfășurarea genurilor de activitate supuse reglementării prin licențiere. În contextul dat, sesizăm incompatibilitatea prevederilor art.16 alin.(4) al

proiectului cu prevederile legii cadru și încălcarea principiului stabilirii unui mod unic de licențiere pe teritoriul Republicii Moldova.

Recomandarea: Se recomandă autorului revizuirea normei propuse prin prisma celor sus-menționate.

Art.74 alin.(1) al proiectului: „Terenurile proprietate publică a organelor administrației publice locale, necesare pentru construcția, pentru întreținerea, pentru exploatarea, pentru reabilitarea sau pentru modernizarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, se transmit operatorilor de sistem în folosință, cu titlu gratuit”.

În conformitate cu prevederile art.2 al Legii privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor nr.91-XVI din 05 aprilie 2007: „Terenurile din domeniul public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile, după cum urmează: a) nu pot fi înstrăinate, ci pot fi date numai în administrare, în concesiune, în arendă sau în locațiune în condițiile legii; b) nu pot fi supuse executării silite; asupra lor nu se pot constitui garanții reale; c) nu pot fi dobîndite de terți prin uzucapiune”.

Recomandarea: În contextul prevederilor reflectate supra, se recomandă autorului revizuirea art. 74 alin.(1) al proiectului.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Art.70 alin.(10) al proiectului: „Restricțiile în livrarea gazelor naturale în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în prezenta Lege și în alte acte normative de reglementare”.

Sintagma: „respectarea principiilor stabilite în prezenta Lege și în alte acte normative de reglementare” conferă per ansamblu normei precitate un caracter de trimitere. Totodată, remarcăm că proiectul nu conține prevederi generale ce enumeră exhaustiv și definește principiile în speță, deși pe parcurs face referință la acestea. Circumstanța în cauză, atribuie incertitudine atît normei precitate supra cît și altor prevederi ale proiectului ce pe parcurs fac referință la anumite principii de reglementare a sectorului.

Recomandarea: Se recomandă autorului completarea Capitolului I al proiectului „Dispoziții generale” cu o subdiviziune separată ce enumeră exhaustiv și definește principiile de reglementare a pieței gazelor (principiul economiei de piață și al dirijării operativ unice a sistemului de gaze naturale; accesului reglementat, echitabil și nediscriminatoriu, eficienței maxime la costuri minime, etc.).

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art. 4 alin.(1) lit.d) al proiectului: „Pentru funcționarea și dezvoltarea durabilă a sectorului de gaze naturale, Guvernul asigură securitatea energetică a statului inclusiv pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali, prin crearea, în caz de necesitate, a unor întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public;”

Redacția propusă nu conferă o reglementare exhaustivă a circumstanțelor în care Guvernul întru asigurarea securității energetice a statului, creează întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în

contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public. În condițiile date, există riscul interpretării discreționare a normei, or aceasta nu conferă o claritate. Accentuăm că la elaborarea proiectului de act normativ, autorul, inter alia, trebuie să asigure că reglementările aprobate de executiv dispun de suficientă precizie, predictibilitate și coerență și oferă o anumită garanție contra exercitării arbitrare a prerogativelor puterii publice de către autoritățile administrației publice. Acțiunile date vor limita posibilitățile subiecților destinatari ai normei de modificare a normelor juridice și de a periclitata stabilitatea regulilor instituite prin acestea.

Recomandarea: Se recomandă autorului, revizuirea redacției propuse și reglementarea cazurilor/circumstanțelor/condițiilor în care Guvernul întru asigurarea securității energetice a statului, creează întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public.

Art.8 alin.(1) lit.i) al proiectului: „să inițieze și să desfășoare consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare, pentru evaluarea soluțiilor și pentru a aproba hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare;”.

În acest sens, accentuăm faptul că potrivit Regulamentului privind mecanismul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1345 din 24 noiembrie 2006, procesul de armonizarea legislației se desfășoară cu respectarea exigențelor de tehnică legislativă statuate de cadrul normativ național pertinent, ce stabilește aprobarea unor planuri naționale anuale privind normele comunitare ce urmează a fi armonizate de legislația națională.

Armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară este un proces continuu, ce urmează a fi desfășurat treptat, cu asigurarea proporționalității între obiectivele ce urmează a fi atinse și acțiunile autorităților întreprinse în vederea atingerii acestora. Aceste acțiuni, fiind cât mai simple și coerente în raport cu scopurile propuse, nu vor depăși limita corespunzătoare și necesară pentru a atinge obiectivul scontat.

Recomandarea: În contextul celor sus-menționate, se recomandă autorului completarea normei cu sintagma „conform planurilor naționale de armonizare”.

Art. 11 alin.(1) al proiectului: „În interesul economic general, pentru a asigura securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și protecția mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi obligate să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public pot fi impuse de Guvern sau de Agenție, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și pot fi revizuite regulat, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii a astfel de obligații”.

Prim-plan evidențiem faptul că norma precitată stabilește exercitarea unor atribuții paralele de către Guvern sau de Agenție (ANRE). Circumstanța în speță va complica aplicarea ulterioară a normei sub aspectul determinării subiectului responsabil de efectuarea acțiunilor în speță, astfel constituind un factor de coruptibilitate.

Totodată, norma propusă nu stabilește expres termenul de executare a obligației de serviciu public, cât și periodicitatea de revizuire a măsurii în cauză. Astfel, există riscul exercitării unor discreții excesive de către subiectul ce a decis asupra instituirii obligației de serviciu public, ce pot lua diverse forme (stabilirea arbitrară și subiectivă a unor termene exagerat de lungi, efectuarea revizuirii foarte rar, etc.).

Recomandarea: Se recomandă autorului revizuirea normei propuse sub aspectele reflectate anterior. În acest sens, se recomandă autorului concretizarea termenului

obligației de serviciu public și periodicității de revizuire a măsurii în cauză. Totodată, se recomandă reanalizarea conceptuală a prevederii ce reglementează factorul de decizie, cu reglementarea clară și exhaustivă a circumstanțelor când stabilirea obligației în speță ține de competența fiecărui subiect enumerat. Operarea unor astfel de completări va exclude ulterior incertitudine și imposibilitatea atragerii la răspundere a subiectului vinovat în caz de neexecutare a obligației stabilite de cadrul normativ.

Art. 29 alin.(1) al proiectului: „Prin derogare de la articolul 25 din prezenta Lege, la solicitarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale, Agenția este în drept să desemneze un operator de transport independent dacă rețelele de transport al gazelor naturale au aparținut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală”.

Norma propusă instituie discreții excesive pentru Agenție, or aceasta nu stabilește criteriile și termenul de desemnare a operatorului de transport independent, fapt ce constituie precondiții propice pentru determinarea arbitrară și subiectivă a operatorului sau tergiversarea procedurii de desemnare a acestuia și riscuri de corupție aferente procesului.

Recomandarea: Se recomandă autorului stabilirea criteriilor de corespundere a operatorului de transport independent și termenului de desemnare a acestuia.

Art.31 alin.(1) lit.b) al proiectului: „Independența operatorului de transport independent (1) Fără a aduce atingere funcțiilor Consiliului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite în Articolul 33 din prezenta Lege, operatorul de transport independent dispune de împuterniciri precum: [...] dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și prin aport de capital.

Independența operatorului de transport independent în ceea ce privește dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și prin aport de capital, urmează a fi încadrată și corelată cu norme ce ar asigura coordonarea prealabilă și acceptul fondatorului (întreprinderi capital public), fapt ce ar exclude riscurile ce țin de abuzul acestuia de prerogativele independenței acordate și supraîndatorarea nejustificată a operatorilor cu capital public.

Recomandarea: Completarea prevederilor sus-citate cu norme ce stabilesc obligația obținerii acordului fondatorului în cazul operatorilor cu capital public.

Art.32 alin.(7) al proiectului: „Persoana cu funcție de conducere și/sau membrii organelor de administrare, precum și angajații operatorului de transport independent, nu pot avea nici un interes și nici nu pot primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau de la o întreprindere a acesteia, cu excepția operatorului de transport independent”.

Art.34 alin.(4) lit.d): „agentul de conformitate nu poate avea nici un interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia sau de la o întreprindere de gaze naturale care desfășoară orice altă activitate în afară de transportul gazelor naturale”.

Norma propusă este restrictivă, or aceasta reglementează doar interdicția de a profita de beneficii financiare, fapt ce creează precondiții pentru interpretarea subiectivă a normei și eludarea cadrului normativ. Astfel, în condițiile date, persoana poate profita de alte beneficii ce nu pot fi raportate cel puțin direct la categoria beneficiilor financiare.

Recomandarea: Se recomandă autorului excluderea cuvântului „financiare”.

Art.35 alin.(1) lit.d-e) al proiectului: „d) să notifice Agenția cu privire la orice încălcare gravă în legătură cu punerea în aplicare a programului de conformitate; e) să raporteze Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare ale operatorului sistemului de transport în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală”.

Art.35 alin.(4): „Agentul de conformitate este obligat să notifice Agenția în cazul în care în cadrul Adunării generale sau prin votul membrilor organului de supraveghere al întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală a fost blocată aprobarea unei decizii și ca urmare a fost blocată sau împiedicată efectuarea de investiții în legătură cu executarea în următorii trei ani a planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru zece ani”.

Art.79 alin.(5): „Operatorii de sistem sunt obligați să sesizeze inspectoratul principal de stat pentru supravegherea tehnică a obiectelor industriale periculoase și să ceară încetarea lucrărilor în cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale.

Reglementarea propusă nu este suficientă întru conturarea și delimitarea temporară adecvată a obligației furnizorului de a indica în factura informația cu privire la consumul de gaze. Cuvântul „periodic” atribuie acestuia spațiu de manevră, creînd condiții legislative propice pentru interpretarea subiectivă a normei și aplicarea discreționară a acesteia. Astfel, accentuăm faptul că există riscul informării necorespunzătoare a consumatorului vis-à-vis de aspectele sus-menționate foarte rar de către furnizor.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea termenului de sesizare a Agenției și a Inspectoratului principal de stat pentru supravegherea tehnică a obiectelor industriale periculoase.

Art.86 alin.(8) al proiectului: „Furnizorul este obligat să indice, periodic, în factura de plată, în materiale promoționale informația cu privire la consumul de gaze naturale a consumatorului final astfel încât acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de gaze naturale, referitor la prețurile aplicate, precum și cu privire la costul gazelor naturale consumate”.

Reglementarea propusă nu este suficientă întru conturarea și delimitarea temporară adecvată a obligației furnizorului de a indica în factura informația cu privire la consumul de gaze. Cuvântul „periodic” atribuie acestuia spațiu de manevră, creînd condiții legislative propice pentru interpretarea subiectivă a normei și aplicarea discreționară a acesteia. Astfel, accentuăm faptul că există riscul informării necorespunzătoare a consumatorului vis-à-vis de aspectele sus-menționate foarte rar de către furnizor.

Recomandarea: Se recomandă autorului substituirea cuvântului “periodic” cu un alt cuvânt ce va contura mai clar obligația furnizorului (lunar/trimestrial/semestrial/anual).

Art.12 alin.(5) al proiectului: “Conducerea centralizată a sistemului de gaze naturale și echilibrarea sistemului de gaze naturale se efectuează de către un singur operator al sistemului de transport în baza licenței pentru conducere centralizată a sistemului de gaze naturale”.

Norma propusă reglementează desfășurarea activității conducerii centralizate a sistemului de gaze naturale și echilibrarea sistemului de gaze naturale de către un singur operator al sistemului de transport, în lipsa unor referințe pertinente vis-a-vis de procedura și criteriile de selectare și licențiere a acestuia. Astfel, sunt create condiții legislative propice de exercitare a

unor discreții excesive de către autoritatea publică, delimitarea subiectivă a operatorului și riscuri de corupție aferente procesului.

Recomandarea: *Se recomandă autorului reglementarea tuturor aspectelor sus-menționate.*

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Art.35 alin.(8) al proiectului: „Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției rapoarte în mod regulat, în scris sau verbal, precum și este în drept să raporteze în mod regulat, în scris sau verbal, organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport”.

Cuvintele „în mod regulat” sunt generale și creează neclarități la capitolul concretizării periodicității de raportare a subiectului vizat. Circumstanța în speță poate determina interpretarea discreționară a normei de către autoritate și solicitarea excesiv de frecventă a rapoartelor, impunând astfel condiții suplimentare de activitate agentului de conformitate.

Recomandarea: *Se recomandă autorului concretizarea periodicității de raportare.*

Art. 86 alin.(6) al proiectului: „Funcțiile și obligațiile furnizorului (6) [...] Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea de criterii echitabile, stabilite în Regulamentul de furnizare a gazelor naturale, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvență..Art.87 alin.(2) lit.h) al proiectului: „termenii de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;”

Stabilirea prerogativei de solicitare a plăților preventive, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, instituie riscul stabilirii unor costuri excesive pentru consumatorul final de către furnizor. Astfel, reglementarea propusă este inechitabilă în raport cu consumatorul, or facturarea serviciului urmează a fi efectuată doar ca urmare a estimării consumului efectiv și beneficierii efective de serviciul prestat. În condițiile date, instituirea practicii plăților preventive poate fi acceptată doar pentru anumite cazuri strict delimitate prin cadrul normativ.

Recomandarea: *Se recomandă autorului excluderea cuvântului „inclusiv” din conținutul prevederilor art.86 alin.(6) al proiectului. În aceeași ordine de idei, accentuăm faptul că cazurile în care furnizorul poate solicita plată preventivă urmează a fi indicate în mod exhaustiv în cadrul normativ primar ce reglementează subiectul dat (în condițiile date, la art.86 alin.(6) al proiectului). Prin urmare, se recomandă autorului excluderea sintagmei “cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale” din conținutul art.87 alin.(2) lit.h).*

Art.87 alin.(2) lit.f) al proiectului: „prevederi referitor la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului de furnizare a gazelor naturale înainte de aplicarea”.

Redacția propusă este insuficientă și permite derogarea frecventă a furnizorului, majorarea tarifului la serviciile prestate și respectiv stabilirea unor costuri excesive.

Recomandarea: *În condițiile date, se recomandă autorului reglementarea exhaustivă a*

circumstanțelor când pot fi majorate tarifele în contractul de furnizare a gazelor naturale.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Art.7 alin.(1) lit.t) al proiectului: „În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția: [...] t) stabilește informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului de gaze naturale, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe și modul de publicare a acestora, ținând cont de necesitatea nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;”

Art.7 alin.(4) lit.f): „prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;”;

Art.9 alin.(1) lit.b): „[...] La ședințele în cadrul cărora urmează să fie discutate informațiile oficiale cu accesibilitate limitată sînt invitate numai persoanele vizate”.

Art.9 alin.(9): „Agenția asigură că hotărârile și deciziile luate sînt pe deplin întemeiate, motivate și disponibile publicului, cu respectarea principiului nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată”;

Art.9 alin.(11)): „ La cererea persoanelor fizice și a persoanelor juridice, Agenția furnizează informația solicitată, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată. Informația din registrele de licențiere poate fi furnizată la cerere”.

Art.91 alin.(3): „Păstrarea și prezentarea informației de către furnizor [...] (3) Agenția poate decide să prezinte participanților la piața gazelor naturale o parte din aceste informații, cu condiția nedivulgării informațiilor sensibile din punct de vedere comercial cu privire la anumiți participanți la piața gazelor naturale sau referitor la unele tranzacții de pe piața gazelor naturale”.

Normele sus-citate intervin ca o derogare de la principiul transparenței și accesului liber la informație. În contextul dat, menționăm faptul că potrivit Rezoluției (97) 24 a Comitetului de Miniștri privind cele 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției (Adoptată de către Comitetul de Miniștri, la 6 noiembrie 1997, la Sesiunea 101 a Comitetului de Miniștri) „statele vor asigura ca organizarea, funcționarea și procesul de luare a deciziilor în administrația publică să țină cont de necesitatea stringentăa combaterii corupției, în special prin stabilirea unei cât mai mari transparențe consistente cu nevoia de a asigura mai multă eficiență instituțională”. În contextul celor sus-menționate, în opinia noastră stabilirea normelor derogatorii trebuie însoțită de o categorizare a informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată/sensibile. Acest fapt permite încadrarea activității autorităților în anumite limite decizionale și va contribui la excluderea practicilor de „secretizare excesivă” informației oficiale.

Recomandarea: *Se recomandă autorului reglementarea categoriilor de informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, cât și substituirea sintagmei „informațiilor sensibile din punct de vedere comercial” cu sintagma „informațiilor ce constituie secret comercial”.*

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Art.18 alin.(1) al proiectului: „Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale (1) Reorganizarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, a operatorului depozitului de stocare, inclusiv fuziunea acestuia cu alte

societăți comerciale se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să prezinte acordul, avînd dreptul să modifice condițiile stipulate în licență”.

Analizînd redacția propusă prezumăm intenția autorului de a responsabiliza și reglementa clar și exhaustiv în acest sens termenul de examinarea a subiectului reorganizării operatorilor. Totodată, menționăm că redacția dată de facto restricționează acțiunile Agenției în raport cu procesul de reorganizare a operatorilor, obligînd autoritatea de a prezenta acordul timp de o lună, fapt ce de iure exclude opțiunea dezacordului cu reorganizarea operatorului. Circumstanța în speță atribuie procedurii date un caracter formal și subminează eficiența mecanismului de control reglementat.

Recomandarea: Se recomandă autorului substituirea cuvîntului „acord” în propoziția a doua a normei cu cuvîntul „răspunsul” sau alt cuvînt similar.

Articolul 18 alin.(2) al proiectului: “Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale. (2) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, operatorul depozitului de stocare nu are dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență fără acordul scris al Agenției”.

Apreciem insuficient mecanismul de control reglementat. În condițiile date, accentuăm faptul că există riscul procurării acțiunilor prin intermediul altor persoane afiliate și eludării astfel cadrului normativ și a obligației de a solicita acordul Agenției.

Recomandarea: Se recomandă autorului completarea normei după cuvintele: „nu are dreptul să procure acțiuni” cu sintagma „direct sau indirect, de sine stătător sau împreună cu persoanele sale afiliate”.

Art.35 alin.(3) al proiectului: „Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției propunerile de decizii privind planurile de investiții sau privind investițiile individuale în rețeaua de transport al gazelor naturale, imediat ce respectivele decizii se supun spre aprobare organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcții de conducere”.

Stabilirea obligației agentului de conformitate de a prezenta Agenției propunerile de decizii privind planurile de investiții sau privind investițiile individuale în rețeaua de transport al gazelor naturale, imediat ce respectivele decizii se supun spre aprobare organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcții de conducere, urmează a fi sincronizată cu obligația Agenției de a solicita opinia Agentului de conformitate. Operarea completării în speță va asigura echilibrarea responsabilităților subiecților implicați și va asigura stabilirea unui mecanism adecvat de control ce va asigura înștiințarea Agentului privind supunerea spre aprobare a deciziilor și posibilitatea efectivă de a realiza obligația impusă.

Recomandarea: Se recomandă completarea art.42 al proiectului prin prisma celor sus-menționate.

Art.86 alin.(7) lit.b) al proiectului: „Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale, puse la dispoziția consumatorilor finali:

- a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de gaze naturale în structura totală utilizată de furnizor la aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale;
- b) informații cu privire la dreptul consumatorilor de soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul, precum și termenele în care este în drept să conteste decizia furnizorului”.

Mecanismul de contestare precizat este reglementat insuficient pentru asigurarea unei percepții adecvate a acestuia de către destinatari, or autorul nu concretizează instanța și procedura ce urmează a fi utilizată pentru contestarea deciziei furnizorului, cât și a instanței extrajudiciare competente. Circumstanța în speță va determina informarea lacunară a consumatorului final, fapt ce va determina incertitudinea acestuia vis-a-vis de posibilitățile de soluționare a litigiilor apărute și scepticismul acestuia.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea instanța și procedura ce urmează a fi utilizată pentru contestarea deciziei furnizorului, cât și a instanței extrajudiciare competente.

Cu titlul de obiecție generală vis-a-vis de prevederile art.104 al proiectului ce reglementează conținutul planului de acțiuni pentru situații excepționale

Analizând prevederile art.104 prin prisma cadrului normativ pertinent aplicabil (în special prin prisma pct.14 al Hotărârii Guvernului nr.33 din 11 ianuarie 2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici, remarcăm lipsa prevederilor ce ar institui obligativitatea indicării indicilor de performanță a realizării măsurilor/acțiunilor reflectate de plan. Circumstanța în speță, va determina subperformanța proesului de apreciere a eficienței planului în speță și a nivelului de realizare a acestuia.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea indicilor de performanță drept parte componentă a planului.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Art. 5 alin.(2) al proiectului: „Competența autorităților administrației publice locale [...] (2) La eliberarea autorizațiilor de construire a caselor de locuit, a clădirilor și a altor construcții, autoritățile publice locale sunt obligate să țină cont de cerințele față de zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale.

Norma propusă nu reflectă adecvat obligațiile autorităților vizate, or obligația de a „ține cont” de cerințele față de zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale nu este suficientă întru asigurarea respectării acestora. Astfel, în lipsa unei reglementări clare și exhaustive a responsabilităților autorității, există riscul eludării cadrului normativ de către subiecții destinatari ai normei.

Recomandarea: Se recomandă autorului substituirea cuvintelor „să țină cont” cu cuvintele „să respecte”.

Art.68 alin.(2) al proiectului: „Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul și pentru distribuția gazelor naturale în mărime de pînă la 5% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat de Agenție.

Norma propusă nu asigură sancțiuni proporționale pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate.

Recomandarea: Pentru a asigura proporționalitatea sancțiunilor stabilite și echilibrul dintre interesele operatorului și interesele utilizatorilor, considerăm indispensabilă

revizuirea normei propuse și stabilirea unei metode graduale de reducere a tarifului în funcție de gradul de nerespectare a valorilor minime ale indicatorilor de calitate.

Art.79 alin.(3)-(4) al proiectului: „Persoanelor fizice și juridice li se interzice:

- a) să pună pe rețelele de gaze naturale obiecte de orice fel;**
- b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor de gaze naturale;**
- c) să limiteze ori să îngreuească prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua de gaze naturale;**
- d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor de gaze naturale, fără coordonarea în prealabil a acestor lucrări cu operatorii de sistem.**

Se interzice emiterea autorizațiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale”.

Statuarea normelor ce prevăd obligații subiective în lipsa unor prevederi corespondente ce stabilesc sancțiuni (contravenționale, disciplinare, penale, după caz), nu asigură implementarea conformă și adecvată a normei. Astfel, există riscul stabilirii unei norme „moarte”, cu caracter declarativ și nivel redus de aplicabilitate.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea unor sancțiuni proporționale faptelor evidențiate mai sus.

Art.113 al proiectului: „Sanțiuni privind încălcarea prevederilor legale (1) În temeiul prezentei Legi, Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni de la 1% până la 5 % din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a titularilor de autorizații, pentru încălcarea obligațiilor manifestate prin: [...] (2) Încălcarile prevăzute în alineatul (1) din prezentul Articol, săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în valoare de 5 % din cifra anuală de afaceri a titularului de licență.

(3) În temeiul prezentei Legi, Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni de la 5% până la 10 % din cifra de afaceri anuală a persoanelor juridice, pentru încălcarea obligațiilor manifestate prin: [...]

(4) Încălcarile prevăzute la alineatul (3) din prezentul Articol, săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în valoare de 10 % din cifra anuală de afaceri a titularului de licență”.

Sanțiunile prestabilite de prevederile art.113 al proiectului nu corelează cu normele stabilite de cadrul normativ pertinent. În acest sens, menționăm faptul că sancțiunea pecuniară - amenda (care intervine în calitate de sancțiune contravențională) este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică, în numele legii, persoanei care a săvârșit o contravenție.

Totodată, amenda se aplică în cazurile și în limitele prevăzute de Codul Contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24 octombrie 2008 și se stabilește în unități convenționale (o unitate convențională este egală cu 20 de lei). Amenda se aplică persoanelor fizice de la una la 150 de unități convenționale, iar persoanelor cu funcție de răspundere – de la 10 la 500 de unități convenționale, iar pentru persoanele juridice amenda se aplică în limitele stabilite de articolul din partea specială a cărții întâi a codului prenotat, după caz: a) amendă de la 10 la 500 de unități convenționale; b) amendă în mărimea valorii produsului, serviciului respectiv care constituie obiectul contravenției, dar nu mai puțin de valoarea limitei maxime în unități convenționale, în cazul în care acest fapt este prevăzut expres de norma materială din partea specială a cărții întâi.

Comiterea repetată de către persoana juridică, în decursul unui an calendaristic, a încălcărilor specificate în partea specială a cărții întâi a prezentului cod se sancționează cu amendă în mărime dublă din suma amenzii în valoarea limitei maxime, indicată în partea specială a cărții întâi. Comiterea de către persoana juridică a treia oară și mai mult, în

decursul unui an calendaristic, a încălcărilor specificate în partea specială a cărții întâi a prezentului cod se sancționează cu amendă în mărime triplă din suma amenzii în valoarea limitei maxime, indicată în partea specială a cărții întâi.

Recomandarea: În contextul celor sus-menționate, se recomandă revizuirea sancțiunilor prestabilite în proiect la art.113.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

 Cristina Chistol
inspector al Direcției legislație și expertiză anticorupție
19 Octombrie 2015

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului
de lege cu privire la gazele naturale**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Art.30 alin.(1) lit.d) al proiectului: „fără a aduce atingere funcțiilor Consiliului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite în articolul 33 din prezenta Lege, întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală pune la dispoziția operatorului de transport independent, în timp util, resurse financiare necesare pentru dezvoltarea de noi rețele de transport al gazelor naturale sau pentru modernizarea rețelelor de transport al gazelor naturale existente, în baza unei cereri corespunzătoare din partea operatorului de transport independent”.	Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică)	Cuvintele „în timp util” atribuie normei per general un caracter incert, astfel implementarea ulterioară a normei va fi condiționată de interpretarea subiectivă a acesteia de către subiecții destinatari. Circumstanța în speță va submina eficiența procesului de dezvoltarea de noi rețele de transport al gazelor naturale și modernizarea rețelelor de transport al gazelor naturale existente, or există riscul tergiversării/nefinanțării la timp a operatorului de transport independent de către întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.	Se recomandă autorului revizuirea cuvintelor „în timp util” în conținutul normei precitate.

2	<p>Art.42 alin.(6) al proiectului: „Planul de dezvoltare aprobat de Agenție se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina electronică a Agenției. [...] Odată la doi ani sau în funcție de necesitate, la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.</p>	<p>Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică)</p>	<p>Sintagma „în funcție de necesitate” este ambiguă și provoacă neclarități la capitolul delimitării circumstanțelor în care autoritatea poate solicita din oficiu examinarea oportunității modificării planului. În condițiile date, desfășurarea procesului de dezvoltare aprobat, poate fi afectată de multiple riscuri, manifestate inclusiv prin intervenția arbitrară, subiectivă și frecventă a autorității în activitatea operatorului sistemului de transport.</p>	<p>Se recomandă autorului evidențierea circumstanțelor de reper/criterii/cazuri la întrunirea cărora autoritatea poate solicita din oficiu examinarea oportunității modificării planului.</p>
3	<p>Art.42 alin.(7) lit.c) al proiectului: „să oblige operatorul sistemului de transport să finanțeze investițiile necesare, inclusiv prin majorarea de capital și să permită unor investitori independenți să participe la majorarea capitalului”.</p>	<p>Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică)</p>	<p>Redacția propusă nu reflectă adecvat prerogativa autorității, or Agenția are drept scop garantarea executării de către operator a planului de dezvoltare, și nu monitorizarea „investițiilor necesare” indispensabile operatorului. Redacția propusă nu reflectă adecvat prerogativa autorității, or Agenția are drept scop garantarea executării de către operator a planului de dezvoltare, și nu monitorizarea „investițiilor necesare” indispensabile operatorului. Astfel, implementarea normei în redacția propusă, riscă să fie afectate de interpretarea extinsivă abuzivă a normei de către reprezentanții autorității vizate.</p>	<p>Se recomandă autorului substituirea cuvântului „necesare” cu cuvintele „prevăzute de planul de dezvoltare”.</p>
4	<p>Art.55 alin.(3) al proiectului:</p>	<p>Utilizarea termenilor</p>	<p>Norma propusă operează cu un termen</p>	<p>Se recomandă autorului</p>

	„Prevederile prezentei Legi nu împiedică încheierea de contracte întreruptibile, pe termen scurt și a contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung cu condiția ca acestea să corespundă principiilor și regulilor stabilite în actele normative care reglementează concurența”.	neconsacrați în legislație / neaplicați în practică	nereglementat de prevederile Capitolului I al proiectului („contracte întreruptibile”). În contextul dat, accentuăm faptul că lipsa unor prevederi generale vis-a-vis de categoria dată, ce ar permite definirea, delimitarea și determinarea caracterelor juridice specifice a acestuia, poate determina ambiguități și incertitudine la etapa implementării normelor în speță.	reglementarea noțiunii în speță în conținutul dispozițiilor generale sau excluderea referinței în cauză din prevederile art.55 alin.(3) al proiectului.
5	Art. 4 alin.(1) lit.c), e) al proiectului: „Pentru funcționarea și dezvoltarea durabilă a sectorului de gaze naturale, Guvernul: [...] c) aprobă strategia și programele de dezvoltare a sistemului de gaze naturale, inclusiv a interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale altor țări, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei; e) determină politica de explorare și de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale Republicii Moldova și atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosință a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale;”	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	Strategiile sunt documente de politici ce abordează problemele existente într-un domeniu, definesc instrumentele de soluționare a acestora și impactul așteptat asupra statului și societății. Acestea reprezintă un document într-o anumită politică care cuprinde direcția orientativă de activități pentru un termen mediu (4-7 ani) sau lung (8-15 ani), avînd drept scop identificarea modalității și mecanismului de realizare a obiectivelor în problemele abordate. În acest context, ținînd cont de importanța majoră a acestora, cît și în contextul prevederilor art.13/1 al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001 („Concepțiile și strategiile pe direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului se elaborează de Guvern și se transmit Parlamentului spre aprobare”), sesizăm incompatibilitatea normei propuse cu prevederile cadrului normativ în vigoare. Circumstanța în speță constituie un impediment în aplicarea corectă a prevederilor legislative și creează premise pentru aplicarea normei "convenabile" într-o situație concretă, pentru alegerea subiectivă și	Se recomandă autorului ajustarea conținutului art.4 alin.(1) lit.c), al proiectului la prevederile art.13/1 al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001 precitate, cît și substituirea cuvîntului „determinarea” cu cuvîntul „realizarea” la art.4 alin.(1) lit.e) în contextul prevederilor Codului Subsolului prenotate. Totodată, urmează a fi reglementată prerogativa Parlamentului de adoptarea a documentelor de politici în speță (strategia, inclusiv a interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale altor țări,

			<p>abuzivă a normei aplicabile.</p> <p>În aceeași ordine de idei, cu referire la prevederile lit.e) a normei, menționăm faptul că în conformitate cu prevederile art.9 lit.a) al Codului Subsolului Codul subsolului nr.3-XVI din 02 februarie 2009, de competența Guvernului în domeniul folosirii și protecției subsolului ține asigurarea realizării politicii statului în domeniul folosirii și protecției subsolului, și nu determinarea conceptuală a acesteia (conform redacției propuse de către autor).</p>	<p>elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei; politica de explorare și de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale Republicii Moldova și atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosință a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale).</p>
6	<p>Art.16 alin.(4) lit.c), d) f) al proiectului: „Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței. (4) Drept temei pentru suspendarea licenței servesc: c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate; d) incapacitatea provizorie a titularului de licență ce a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii; f) situația prevăzută în articolul 37, alineat (8) din prezenta lege”.</p>	<p>Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare</p>	<p>Norma precitată, stabilește 3 temeiuri ce servesc pentru suspendarea licenței suplimentar prevederilor corespondente a Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr.451-XV din 30 iulie 2001 care determină cadrul juridic, organizatoric și economic de reglementare prin licențiere a activității de întreprinzător, stabilește genurile de activitate supuse reglementării prin licențiere și este orientată spre asigurarea respectării condițiilor, stabilite prin lege pentru desfășurarea genurilor de activitate supuse reglementării prin licențiere. În contextul dat, sesizăm incompatibilitatea prevederilor art.16 alin.(4) al proiectului cu prevederile legii cadru și încălcarea principiului stabilirii unui mod unic de licențiere pe teritoriul Republicii Moldova.</p>	<p>Se recomandă autorului revizuirea normei propuse prin prisma celor susmenționate.</p>

7	Art.74 alin.(1) al proiectului: „Terenurile proprietate publică a organelor administrației publice locale, necesare pentru construcția, pentru întreținerea, pentru exploatarea, pentru reabilitarea sau pentru modernizarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, se transmit operatorilor de sistem în folosință, cu titlu gratuit”.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	În conformitate cu prevederile art.2 al Legii privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor nr.91-XVI din 05 aprilie 2007: „Terenurile din domeniul public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile, după cum urmează: a) nu pot fi înstrăinate, ci pot fi date numai în administrare, în concesiune, în arendă sau în locațiune în condițiile legii; b) nu pot fi supuse executării silite; asupra lor nu se pot constitui garanții reale; c) nu pot fi dobîndite de terți prin uzucapiune”.	În contextul prevederilor reflectate supra, se recomandă autorului revizuirea art. 74 alin.(1) al proiectului.
8	Art.70 alin.(10) al proiectului: „Restricțiile în livrarea gazelor naturale în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în prezenta Lege și în alte acte normative de reglementare”.	Norme de trimitere	Sintagma: „respectarea principiilor stabilite în prezenta Lege și în alte acte normative de reglementare” conferă per ansamblu normei precitate un caracter de trimitere. Totodată, remarcăm că proiectul nu conține prevederi generale ce enumeră exhaustiv și definește principiile în speță, deși pe parcurs face referință la acestea. Circumstanța în cauză, atribuie incertitudine atât normei precitate supra cît și altor prevederi ale proiectului ce pe parcurs fac referință la anumite principii de reglementare a sectorului.	Se recomandă autorului completarea Capitolului I al proiectului „Dispoziții generale” cu o subdiviziune separată ce enumeră exhaustiv și definește principiile de reglementare a pieței gazelor (principiul economiei de piață și al dirijării operative unice a sistemului de gaze naturale; accesului reglementat, echitabil și nediscriminatoriu, eficienței maxime la costuri minime, etc.).
9	Art. 4 alin.(1) lit.d) al proiectului: „Pentru	Competența de a aplica prevederea/luarea	Redacția propusă nu conferă o reglementare exhaustivă a circumstanțelor în care Guvernul	Se recomandă autorului, revizuirea redacției

<p>funcționarea și dezvoltarea durabilă a sectorului de gaze naturale, Guvernul asigură securitatea energetică a statului inclusiv pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali, prin crearea, în caz de necesitate, a unor întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public;”</p>	<p>deciziei fără criterii clare</p>	<p>Întru asigurarea securității energetice a statului, creează întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public. În condițiile date, există riscul interpretării discreționare a normei, or aceasta nu conferă o claritate. Accentuăm că la elaborarea proiectului de act normativ, autorul, inter alia, trebuie să asigure că reglementările aprobate de executiv dispun de suficientă precizie, predictibilitate și coerență și oferă o anumită garanție contra exercitării arbitrare a prerogativelor puterii publice de către autoritățile administrației publice. Acțiunile date vor limita posibilitățile subiecților destinatari ai normei de modificare a normelor juridice și de a periclita stabilitatea regulilor instituite prin acestea.</p>	<p>propuse și reglementarea cazurilor/circumstanțelor/c condițiilor în care Guvernul întru asigurarea securității energetice a statului, creează întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public.</p>	
<p>10</p>	<p>Art.8 alin.(1) lit.i) al proiectului: „să inițieze și să desfășoare consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare, pentru evaluarea soluțiilor și pentru a aproba hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare;”.</p>	<p>Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare</p>	<p>În acest sens, accentuăm faptul că potrivit Regulamentului privind mecanismul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1345 din 24 noiembrie 2006, procesul de armonizarea legislației se desfășoară cu respectarea exigențelor de tehnică legislativă statuate de cadrul normativ național pertinent, ce stabilește aprobarea unor planuri naționale anuale privind normele comunitare ce urmează a fi armonizate de legislația națională. Armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară este un proces continuu, ce urmează a fi desfășurat treptat, cu asigurarea proporționalității între obiectivele ce urmează a fi atinse și acțiunile autorităților întreprinse în</p>	<p>În contextul celor sus-menționate, se recomandă autorului completarea normei cu sintagma „conform planurilor naționale de armonizare”.</p>

			vederea atingerii acestora. Aceste acțiuni, fiind cât mai simple și coerente în raport cu scopurile propuse, nu vor depăși limita corespunzătoare și necesară pentru a atinge obiectivul scontat.	
11	Art. 11 alin.(1) al proiectului: „În interesul economic general, pentru a asigura securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și protecția mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi obligate să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public pot fi impuse de Guvern sau de Agenție, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și pot fi revizuite regulat, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii a astfel de obligații”.	Instituirea atribuțiilor paralele	Prim-plan evidențiem faptul că norma precitată stabilește exercitarea unor atribuții paralele de către Guvern sau de Agenție (ANRE). Circumstanța în speță va complica aplicarea ulterioară a normei sub aspectul determinării subiectului responsabil de efectuarea acțiunilor în speță, astfel constituind un factor de coruptibilitate. Totodată, norma propusă nu stabilește expres termenul de executare a obligației de serviciu public, cât și periodicitatea de revizuire a măsurii în cauză. Astfel, există riscul exercitării unor discreții excesive de către subiectul ce a decis asupra instituirii obligației de serviciu public, ce pot lua diverse forme (stabilirea arbitrară și subiectivă a unor termene exagerat de lungi, efectuarea revizuirii foarte rar, etc.).	Se recomandă autorului revizuirea normei propuse sub aspectele reflectate anterior. În acest sens, se recomandă autorului concretizarea termenului obligației de serviciu public și periodicității de revizuire a măsurii în cauză. Totodată, se recomandă reanalizarea conceptuală a prevederii ce reglementează factorul de decizie, cu reglementarea clară și exhaustivă a circumstanțelor când stabilirea obligației în speță ține de competența fiecărui subiect enumerat. Operarea unor astfel de completări va exclude ulterior incertitudine și imposibilitatea atragerii la răspundere a subiectului vinovat în caz de neexecutare a obligației stabilite de cadrul normativ.

12	Art. 29 alin.(1) al proiectului: „Prin derogare de la articolul 25 din prezenta Lege, la solicitarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale, Agenția este în drept să desemneze un operator de transport independent dacă rețelele de transport al gazelor naturale au aparținut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală”.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Norma propusă instituie discreții excesive pentru Agenție, or aceasta nu stabilește criteriile și termenul de desemnare a operatorului de transport independent, fapt ce constituie precondiții propice pentru determinarea arbitrară și subiectivă a operatorului sau tergiversarea procedurii de desemnare a acestuia și riscuri de corupție aferente procesului.	Se recomandă autorului stabilirea criteriilor de corespundere a operatorului de transport independent și termenului de desemnare a acestuia.
13	Art.31 alin.(1) lit.b) al proiectului: „Independența operatorului de transport independent (1)Fără a aduce atingere funcțiilor Consiliului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite în Articolul 33 din prezenta Lege, operatorul de transport independent dispune de împuterniciri precum: [...] dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și prin aport de capital.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Independența operatorului de transport independent în ceea ce privește dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și prin aport de capital, urmează a fi încadrată și corelată cu norme ce ar asigura coordonarea prealabilă și acceptul fondatorului (întreprinderi capital public), fapt ce ar exclude riscurile ce țin de abuzul acestuia de prerogativele independenței acordate și supraîndatorarea nejustificată a operatorilor cu capital public.	Completarea prevederilor sus-citate cu norme ce stabilesc obligația obținerii acordului fondatorului în cazul operatorilor cu capital public.
14	Art.32 alin.(7) al proiectului: „Persoana cu funcție de conducere și/sau membrii	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Norma propusă este restrictivă, or aceasta reglementează doar interdicția de a profita de beneficii financiare, fapt ce creează precondiții	Se recomandă autorului excluderea cuvântului „financiare”.

	<p>organelor de administrare, precum și angajații operatorului de transport independent, nu pot avea nici un interes și nici nu pot primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau de la o întreprindere a acesteia, cu excepția operatorului de transport independent”. Art.34 alin.(4) lit.d): „agentul de conformitate nu poate avea nici un interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia sau de la o întreprindere de gaze naturale care desfășoară orice altă activitate în afară de transportul gazelor naturale”.</p>		<p>pentru interpretarea subiectivă a normei și eludarea cadrului normativ. Astfel, în condițiile date, persoana poate profita de alte beneficii ce nu pot fi raportate cel puțin direct la categoria beneficiilor financiare.</p>	
15	<p>Art.35 alin.(1) lit.d)-e) al proiectului: „d) să notifice Agenția cu privire la orice încălcare gravă în legătură cu punerea în aplicare a programului de conformitate; e) să raporteze Agenției cu privire la orice relații</p>	<p>Termene neclare pentru luarea deciziilor</p>	<p>Reglementarea propusă nu este suficientă întru conturarea și delimitarea temporară adecvată a obligației furnizorului de a indica în factura informația cu privire la consumul de gaze. Cuvîntul „periodic” atribuie acestuia spațiu de manevră, creînd condiții legislative propice pentru interpretarea subiectivă a normei și aplicarea discreționară a acesteia. Astfel, accentuăm faptul</p>	<p>Se recomandă autorului reglementarea termenului de sesizare a Agenției și a Inspectoratului principal de stat pentru supravegherea tehnică a obiectelor industriale periculoase.</p>

comerciale sau financiare ale operatorului sistemului de transport în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală”. Art.35 alin.(4): „Agentul de conformitate este obligat să notifice Agenția în cazul în care în cadrul Adunării generale sau prin votul membrilor organului de supraveghere al întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală a fost blocată aprobarea unei decizii și ca urmare a fost blocată sau împiedicată efectuarea de investiții în legătură cu executarea în următorii trei ani a planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru zece ani”. Art.79 alin.(5): „Operatorii de sistem sunt obligați să sesizeze inspectoratul principal de stat pentru supravegherea tehnică a obiectelor industriale periculoase și să ceară încetarea lucrărilor în cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale se efectuează lucrări

că există riscul informării necorespunzătoare a consumatorului vis-à-vis de aspectele sus-menționate foarte rar de către furnizor.

	cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale.			
16	Art.86 alin.(8) al proiectului: „Furnizorul este obligat să indice, periodic, în factura de plată, în materiale promoționale informația cu privire la consumul de gaze naturale a consumatorului final astfel încât acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de gaze naturale, referitor la prețurile aplicate, precum și cu privire la costul gazelor naturale consumate”.	Termene neclare pentru luarea deciziilor	Reglementarea propusă nu este suficientă întru conturarea și delimitarea temporară adecvată a obligației furnizorului de a indica în factura informația cu privire la consumul de gaze. Cuvîntul „periodic” atribuie acestuia spațiu de manevră, creînd condiții legislative propice pentru interpretarea subiectivă a normei și aplicarea discreționară a acesteia. Astfel, accentuăm faptul că există riscul informării necorespunzătoare a consumatorului vis-à-vis de aspectele sus-menționate foarte rar de către furnizor.	Se recomandă autorului substituirea cuvîntului “periodic” cu un alt cuvînt ce va contura mai clar obligația furnizorului (luna r/trimestrial/semestrial/an ual).
17	Art.12 alin.(5) al proiectului: “Conducerea centralizată a sistemului de gaze naturale și echilibrarea sistemului de gaze naturale se efectuează de către un singur operator al sistemului de transport în baza licenței pentru conducere centralizată a sistemului de gaze naturale”.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Norma propusă reglementează desfășurarea activității conducerii centralizate a sistemului de gaze naturale și echilibrarea sistemului de gaze naturale de către un singur operator al sistemului de transport, în lipsa unor referințe pertinente vis-a-vis de procedura și criteriile de selectare și licențiere a acestuia. Astfel, sunt create condiții legislative propice de exercitare a unor discreții excesive de către autoritatea publică, delimitarea subiectivă a operatorului și riscuri de corupție aferente procesului.	Se recomandă autorului reglementarea tuturor aspectelor sus-menționate.
18	Art.35 alin.(8) al proiectului: „Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe	Cuvintele „în mod regulat” sunt generale și creează neclarități la capitolul concretizării periodicității de raportare a subiectului vizat.	Se recomandă autorului concretizareaperiodicității de raportare.

	rapoarte în mod regulat, în scris sau verbal, precum și este în drept să raporteze în mod regulat, în scris sau verbal, organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport".	suplimentare arbitrare)	Circumstanța în speță poate determina interpretarea discreționară a normei de către autoritate și solicitarea excesiv de frecventă a rapoartelor, impunând astfel condiții suplimentare de activitate agentului de conformitate.	
19	Art. 86 alin.(6) al proiectului: „Funcțiile și obligațiile furnizorului (6) [...] Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea de criterii echitabile, stabilite în Regulamentul de furnizare a gazelor naturale, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvabilitate..Art.87 alin.(2) lit.h) al proiectului: „termenii de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;”	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Stabilirea prerogativei de solicitare a plăților preventive, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, instituie riscul stabilirii unor costuri excesive pentru consumatorul final de către furnizor. Astfel, reglementarea propusă este inechitabilă în raport cu consumatorul, or facturarea serviciului urmează a fi efectuată doar ca urmare a estimării consumului efectiv și beneficiarii efective de serviciul prestat. În condițiile date, instituirea practicii plăților preventive poate fi acceptată doar pentru anumite cazuri strict delimitate prin cadrul normativ.	Se recomandă autorului excluderea cuvântului „inclusiv” din conținutul prevederilor art.86 alin.(6) al proiectului. În aceeași ordine de idei, accentuăm faptul că cazurile în care furnizorul poate solicita plată preventivă urmează a fi indicate în mod exhaustiv în cadrul normativ primar ce reglementează subiectul dat (în condițiile date, la art.86 alin.(6) al proiectului). Prin urmare, se recomandă autorului excluderea sintagmei “cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale” din conținutul art.87 alin.(2) lit.h).

20	Art.87 alin.(2) lit.f) al proiectului: „prevederi referitor la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului de furnizare a gazelor naturale înainte de aplicarea”.	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Redacția propusă este insuficientă și permite derogarea frecventă a furnizorului, majorarea tarifului la serviciile prestate și respectiv stabilirea unor costuri excesive.	În condițiile date, se recomandă autorului reglementarea exhaustivă a circumstanțelor când pot fi majorate tarifele în contractul de furnizare a gazelor naturale.
21	Art.7 alin.(1) lit.t) al proiectului: „În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția: [...] t) stabilește informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului de gaze naturale, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe și modul de publicare a acestora, ținând cont de necesitatea nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;” Art.7 alin.(4) lit.f): „prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale	Acces limitat la informație	Normele sus-citate intervin ca o derogare de la principiul transparenței și accesului liber la informație. În contextul dat, menționăm faptul că potrivit Rezoluției (97) 24 a Comitetului de Miniștri privind cele 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției (Adoptată de către Comitetul de Miniștri, la 6 noiembrie 1997, la Sesiunea 101 a Comitetului de Miniștri) „statele vor asigura ca organizarea, funcționarea și procesul de luare a deciziilor în administrația publică să țină cont de necesitatea stringentă a combaterii corupției, în special prin stabilirea unei cât mai mari transparențe consistente cu nevoia de a asigura mai multă eficiență instituțională”. În contextul celor sus-menționate, în opinia noastră stabilirea normelor derogatorii trebuie însoțită de o categorizare a informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată/sensibile. Acest fapt permite încadrarea activității autorităților în anumite limite decizionale și va contribui la excluderea practicilor de „secretizare excesivă” informației oficiale.	Se recomandă autorului reglementarea categoriilor de informații oficiale cu accesibilitate limitată, cât și substituirea sintagmei „informațiilor sensibile din punct de vedere comercial” cu sintagma „informațiilor ce constituie secret comercial”.

cu accesibilitate limitată;”;
Art.9 alin.(1) lit.b): „[...] La
ședințele în cadrul cărora
urmează să fie discutate
informațiile oficiale cu
accesibilitate limitată sînt
invitate numai persoanele
vizate”. Art.9 alin.(9): „Agenția
asigură că hotărîrile și deciziile
luate sînt pe deplin întemeiate,
motivate și disponibile
publicului, cu respectarea
principiului nedivulgării
informațiilor oficiale cu
accesibilitate limitată”; Art.9
alin.(11)): „ La cererea
persoanelor fizice și a
persoanelor juridice, Agenția
furnizează informația solicitată,
cu excepția informațiilor
oficiale cu accesibilitate
limitată. Informația din
registrele de licențiere poate fi
furnizată la cerere”. Art.91
alin.(3): „Păstrarea și
prezentarea informației de
către furnizor [...] (3) Agenția
poate decide să prezinte
participanților la piața gazelor
naturale o parte din aceste
informații, cu condiția
nedivulgării informațiilor
sensibile din punct de vedere

	comercial cu privire la anumiți participanți la piața gazelor naturale sau referitor la unele tranzacții de pe piața gazelor naturale”.			
22	Art.18 alin.(1) al proiectului: „Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale (1) Reorganizarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, a operatorului depozitului de stocare, inclusiv fuziunea acestuia cu alte societăți comerciale se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să prezinte acordul, avînd dreptul să modifice condițiile stipulate în licență”.	Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect	Analizînd redacția propusă prezumăm intenția autorului de a responsabiliza și reglementa clar și exhaustiv în acest sens termenul de examinarea a subiectului reorganizării operatorilor. Totodată, menționăm că redacția dată de facto restricționează acțiunile Agenției în raport cu procesul de reorganizare a operatorilor, obligînd autoritatea de a prezenta acordul timp de o lună, fapt ce de iure exclude opțiunea dezacordului cu reorganizarea operatorului. Circumstanța în speță atribuie procedurii date un caracter formal și subminează eficiența mecanismului de control reglementat.	Se recomandă autorului substituirea cuvîntului „acord” în propoziția a doua a normei cu cuvîntul „răspunsul” sau alt cuvînt similar.
23	Articolul 18 alin.(2) al proiectului: “Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale. (2) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, operatorul depozitului de stocare nu are dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență fără acordul scris al Agenției”.	Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect	Aprecieri insuficient mecanismul de control reglementat. În condițiile date, accentuăm faptul că există riscul procurării acțiunilor prin intermediul altor persoane afiliate și eludării astfel cadrului normativ și a obligației de a solicita acordul Agenției.	Se recomandă autorului completarea normei după cuvintele: „nu are dreptul să procure acțiuni” cu sintagma „direct sau indirect, de sine stătător sau împreună cu persoanele sale afiliate”.

24	<p>Art.35 alin.(3) al proiectului: „Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției propunerile de decizii privind planurile de investiții sau privind investițiile individuale în rețeaua de transport al gazelor naturale, imediat ce respectivele decizii se supun spre aprobare organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcții de conducere”.</p>	<p>Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect</p>	<p>Stabilirea obligației agentului de conformitate de a prezenta Agenției propunerile de decizii privind planurile de investiții sau privind investițiile individuale în rețeaua de transport al gazelor naturale, imediat ce respectivele decizii se supun spre aprobare organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcții de conducere, urmează a fi sincronizată cu obligația Agenției de a solicita opinia Agentului de conformitate. Operarea completării în speță va asigura echilibrarea responsabilităților subiecților implicați și va asigura stabilirea unui mecanism adecvat de control ce va asigura înștiințarea Agentului privind supunerea spre aprobare a deciziilor și posibilitatea efectivă de a realiza obligația impusă.</p>	<p>Se recomandă completarea art.42 al proiectului prin prisma celor sus-menționate.</p>
25	<p>Art.86 alin.(7) lit.b) al proiectului: „Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale, puse la dispoziția consumatorilor finali: a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de gaze naturale în structura totală utilizată de furnizor la aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale; b) informații cu privire la dreptul consumatorilor de soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul,</p>	<p>Lipsa/insuficiența procedurilor interne de contestare a deciziilor și acțiunilor autorității publice</p>	<p>Mecanismul de contestare precizat este reglementat insuficient pentru asigurarea unei percepții adecvate a acestuia de către destinatari, or autorul nu concretizează instanța și procedura ce urmează a fi utilizată pentru contestarea deciziei furnizorului, cât și a instanței extrajudiciare competente. Circumstanța în speță va determina informarea lacunară a consumatorului final, fapt ce va determina incertitudinea acestuia vis-a-vis de posibilitățile de soluționare a litigiilor apărute și scepticismul acestuia.</p>	<p>Se recomandă autorului reglementarea instanța și procedura ce urmează a fi utilizată pentru contestarea deciziei furnizorului, cât și a instanței extrajudiciare competente.</p>

	precum și termenele în care este în drept să conteste decizia furnizorului”.			
26	Cu titlul de obiecție generală vis-a-vis de prevederile art.104 al proiectului ce reglementează conținutul planului de acțiuni pentru situații excepționale	Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect	Analizînd prevederile art.104 prin prisma cadrului normativ pertinent aplicabil (în special prin prisma pct.14 al Hotărîrii Guvernului nr.33 din 11 ianuarie 2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici, remarcăm lipsa prevederilor ce ar institui obligativitatea indicării indicilor de performanță a realizării măsurilor/acțiunilor reflectate de plan. Circumstanța în speță, va determina subperformanța proiectului de apreciere a eficienței planului în speță și a nivelului de realizare a acestuia.	Se recomandă autorului reglementarea indicilor de performanță drept parte componentă a planului.
27	Art. 5 alin.(2) al proiectului: „Competența autorităților administrației publice locale [...] (2) La eliberarea autorizațiilor de construire a caselor de locuit, a clădirilor și a altor construcții, autoritățile publice locale sunt obligate să țină cont de cerințele față de zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale.	Lipsa responsabilității clare a persoanelor și autorităților	Norma propusă nu reflectă adecvat obligațiile autorităților vizate, or obligația de a „ține cont” de cerințele față de zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale nu este suficientă întru asigurarea respectării acestora. Astfel, în lipsa unei reglementări clare și exhaustive a responsabilităților autorității, există riscul eludării cadrului normativ de către subiecții destinatari ai normei.	Se recomandă autorului substituirea cuvintelor „să țină cont” cu cuvintele „să respecte”.
28	Art.68 alin.(2) al proiectului: „Pentru nerespectarea valorilor	Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru	Norma propusă nu asigură sancțiuni proporționale pentru nerespectarea valorilor minime ale	Pentru a asigura proporționalitatea

	<p>minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul și pentru distribuția gazelor naturale în mărime de pînă la 5% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat de Agenție.</p>	<p>încălcarea prevederilor proiectului</p>	<p>indicatorilor de calitate.</p>	<p>sanctiunilor stabilite și echilibrul dintre interesele operatorului și interesele utilizatorilor, considerăm indispensabilă revizuirea normei propuse și stabilirea unei metode graduale de reducere a tarifului în funcție de gradul de nerespectare a valorilor minime ale indicatorilor de calitate.</p>
<p>29</p>	<p>Art.79 alin.(3)-(4) al proiectului: „Persoanelor fizice și juridice li se interzice: a) să pună pe rețelele de gaze naturale obiecte de orice fel; b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor de gaze naturale; c) să limiteze ori să îngreudească prin împrejuriri, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua de gaze naturale; d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor de gaze naturale, fără</p>	<p>Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului</p>	<p>Statuarea normelor ce prevăd obligații subiective în lipsa unor prevederi corespondente ce stabilesc sancțiuni (contravenționale, disciplinare, penale, după caz), nu asigură implementarea conformă și adecvată a normei. Astfel, există riscul stabilirii unei norme „moarte”, cu caracter declarativ și nivel redus de aplicabilitate.</p>	<p>Se recomandă autorului reglementarea unor sancțiuni proporționale faptelor evidențiate mai sus.</p>

	<p>coordonarea în prealabil a acestor lucrări cu operatorii de sistem. Se interzice emiterea autorizațiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale”.</p>			
30	<p>Art.113 al proiectului: „Sanctiuni privind încălcarea prevederilor legale (1) În temeiul prezentei Legi, Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni de la 1% până la 5 % din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a titularilor de autorizații, pentru încălcarea obligațiilor manifestate prin: [...] (2) Încălcările prevăzute în alineatul (1) din prezentul Articol, săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în valoare de 5 % din cifra anuală de afaceri a titularului de licență. (3) În temeiul prezentei Legi, Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni de la 5% până la 10 % din cifra de afaceri anuală a persoanelor juridice, pentru încălcarea obligațiilor manifestate prin:</p>	<p>Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului</p>	<p>Sanctiunile prestabilite de prevederile art.113 al proiectului nu corelează cu normele stabilite de cadrul normativ pertinent. În acest sens, menționăm faptul că sancțiunea pecuniară - amenda (care intervine în calitate de sancțiune contravențională) este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică, în numele legii, persoanei care a săvârșit o contravenție.</p> <p>Totodată, amenda se aplică în cazurile și în limitele prevăzute de Codul Contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24 octombrie 2008 și se stabilește în unități convenționale (o unitate convențională este egală cu 20 de lei). Amenda se aplică persoanelor fizice de la una la 150 de unități convenționale, iar persoanelor cu funcție de răspundere – de la 10 la 500 de unități convenționale, iar pentru persoanele juridice amenda se aplică în limitele stabilite de articolul din partea specială a cărții întâi a codului prenotat, după caz: a) amendă de la 10 la 500 de unități convenționale; b) amendă în mărimea valorii produsului, serviciului respectiv care constituie obiectul contravenției, dar nu mai puțin de valoarea limitei maxime în unități convenționale, în</p>	<p>În contextul celor sus-menționate, se recomandă revizuirea sancțiunilor prestabilite în proiect la art.113.</p>

[...] (4) Încălcările prevăzute la alineatul (3) din prezentul Articol, săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în valoare de 10 % din cifra anuală de afaceri a titularului de licență”.

cazul în care acest fapt este prevăzut expres de norma materială din partea specială a cărții întii. Comiterea repetată de către persoana juridică, în decursul unui an calendaristic, a încălcărilor specificate în partea specială a cărții întii a prezentului cod se sancționează cu amendă în mărime dublă din suma amenzii în valoarea limitei maxime, indicată în partea specială a cărții întii. Comiterea de către persoana juridică a treia oară și mai mult, în decursul unui an calendaristic, a încălcărilor specificate în partea specială a cărții întii a prezentului cod se sancționează cu amendă în mărime triplă din suma amenzii în valoarea limitei maxime, indicată în partea specială a cărții întii.